

В. М. Шейко

Харківська державна академія культури, м. Харків, Україна

Є. Трубаєва

Харківська державна академія культури, м. Харків, Україна

КУЛЬТУРОЛОГІЧНЕ ПІДГРУНТЯ МЕДІАЦІЇ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ

В. М. Шейко, Є. Трубаєва. Культурологічне підґрунтя медіації в умовах глобалізації: історіографічний аспект

Аналізується література, у якій йдеться про культурологічні аспекти медіації в умовах глобалізації. Показано, що історіографія культурологічної медіації надзвичайно слабо представлена роботами вчених пострадянського простору. Щоправда вона значно повніше розкривається в галузі судочинства та правознавства. З іншого боку, проблема культурологічної функції медіації в умовах глобалізації значно активніше і набагато раніше досліджується вченими західних країн, США тощо. Водночас доведено, що в історіографії проблем культурологічної медіації в умовах глобалізації, як правило, недооцінюється аналіз умов глобалізації, які кардинально впливають на означені проблеми та їх вирішення.

Ключові слова: *культурологія, культура, медіація, глобалізація, історіографія, культурологічна медіація, діалог культур, міжкультурне посередництво.*

V. M. Sheiko, E. Trubaieva. Culturological basis of mediation in the context of globalization: historiographical aspect

The purpose of the article is to analyze the culturological basis of mediation on the basis of available literature on the problems of culturological aspects of mediation in the context of globalization. After all, the very mediation of culture in the context of globalization makes it possible to resolve extremely complex and controversial issues of social relations, both internal and external. In the context of globalization challenges, resolving the conflicts of international civilizational cooperation gives hope for the further preservation of peace on the globe and for the further evolution of the world community. In addition, the study of this problem allows us to ensure that this issue is not only relevant but also poorly researched.

The methodological basis of this scientific research is culturological methods of analysis of the mediating role of intercultural dialogue in the further establishment of international cooperation in the context of civilizational globalization.

The result of the research is constructive conclusions of the analysis of the existing literature on the issues of cultural mediation, demonstration of achievements in the process of resolving international conflict situations through indirect dialogue of cultures in the context of civilizational globalization.

The scientific novelty of the article is that by studying the achievements of indirect application of intercultural dialogue, the world community gets an additional opportunity for further international cooperation in resolving urgent conflict challenges, which allows the world community to maintain sustainable peace on the planet.

The practical significance of this article is that its results can be useful for further research on this topic. At the same time, they can become material in the process of preparing scientific and methodological documentation for cultural courses.

Keywords: *culturology, culture, mediation, globalization, historiography, culturological mediation, dialogue of cultures, intercultural mediation.*

Актуальність теми дослідження. Якщо історіографія культурологічної та глобалізаційної сфер представлена досить численною літературою, зокрема нашими працями (Шейко, Богущкий, 2005), то щодо медіації та культури в умовах глобалізації література фактично відсутня. Саме тому в цій розвідці ми звернемо увагу, перш за все, на аналіз існуючої літератури за однойменною тематикою — культурологічні основи медіації в умовах глобалізації. До речі, про актуальність зумовленої тематики свідчить і прийняття в грудні 2021 року Закону України «Про медіацію» (Про медіацію: Закон України від 18 листопада 2021 р. №1875). Щоправда, Закон «визначає правові засади та порядок проведення медіації як позасудової процедури врегулювання конфлікту (спору), принципи медіації, статус медіатора, вимоги до його підготовки та інші питання, пов'язані з цією процедурою» (Про медіацію: Закон України від 18 листопада 2021 р. №1875).

Постановка проблеми. Означена проблема набула особливої актуальності в умовах,

* This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

коли незалежна Україна проходить важкий шлях свого історичного розвитку, який супроводжується глибокою соціально-економічною кризою. Водночас цей шлях характеризується ознаками національно-культурної та духовної еволюції суспільства. Черета різноманітних реформаційних змін у країні загострює потребу кожного члена суспільства в захисті його духовних і матеріальних прав та можливостей, безпеки і комфортних умов проживання. З іншого боку, процес глобалізації, який охопив увесь світ, зумовив необхідність подолання кожною людиною страху можливої руйнації національно-культурної ідентичності, потреби в забезпеченні певного тривкого балансу між загальним та самобутнім, діалогу вільних членів суспільства як рівноправних громадян соціокультурної спільноти. Саме тому в останні роки медіація розглядається не тільки як спосіб урегулювання спірних ситуацій, а і як засіб соціокультурної взаємодії.

Отже, медіація на сучасному розвитку суспільства є передусім основою духовного діалогу, як основа діалогу культур. Тобто медіація формується як комунікативний процес, який здійснюється в результаті імплементації засобів подолання контроверз. Останнє надає учасникам конфлікту можливість залишатися в національній системі координат та реалізувати особистісні інтереси в умовах рівноправного культурологічного діалогу.

Слід зауважити, що складність аналізу культурологічного аспекту медіації в умовах глобалізації зумовлюється насамперед міждисциплінарністю означених сфер. До того ж, процеси культурологічної медіації, як відомо, характеризуються вивченням та освоєнням загальнолюдських цінностей, морально-етичних норм, незалежністю та синергетичною саморегуляцією у своєму розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розглянемо означену в темі статті проблематику в контексті сучасних досліджень. Так, Є. Ю. Трубаєва в тезах, оприлюднених на Міжнародній науковій конференції «Методологічні дослідження медіації в культурологічному аспекті», обґрунтовано наголошує на важливості вибору методів дослідження загалом і в галузі медіації та культурології зокрема. «У наукових дослідженнях останніх десятиліть, — пише вона, — набирає обертів культивация залучення такого комплексу методів, який дозволяє отримати об'єктивну інформацію з обраної проблематики через його сенситивність до усіх складнощів взаємозв'язку та багатомірності сучасної

глобальної, соціальної індивідуалістичної реальності» (Трубаєва, 2020, с. 22).

Науковиця висновує, що з урахуванням трансдисциплінарного контексту дослідження до комплексу методів обраної тематики слід віднести кілька загальнонаукових методів, і зокрема означає: історико-системний підхід, структурний метод, соціокомунікативний підхід, методи синергетичний та аксіологічний. І додає, що конкретно-пошуковими методами для вказаної проблематики стали методи аналізу і синтезу та актуалізації поглядів вітчизняних і зарубіжних учених з питань імплементації категоріального термінологічного апарату кількох наук (Трубаєва, 2020).

У наступних тезах Є. Ю. Трубаєва звертається до розгляду медіаційної логіки культури. Водночас авторка акцентує на визнанні сучасного українського суспільства як «розколотого» на «Схід і Захід» і протестує проти подібного помилкового, з її точки зору, трактування. Вона стверджує, що моральний феномен медіації зароджується у ціннісно-смісловому просторі розвиненого утилітаризму. А медіація «як опозиційне поняття традиційної моральної культури вказує на новий підхід до усунення протистояння між “культурою Сходу та Заходу”, який лежить у формуванні медіаційної логіки культури» (Трубаєва, 2021а, с. 21). Її висновок полягає в тому, що саме медіаційна логіка культури «відкриває нові можливості для розвитку та оновлення змістовних парадигм у галузях медіа, освіти, юриспруденції, психології, соціології тощо» (Трубаєва, 2021а, с. 21).

У наступних своїх тезах «Медіація як загальний термін», оголошених на Всеукраїнській науково-теоретичній конференції (Трубаєва, 2021), Є. Ю. Трубаєва намагається охарактеризувати саме поняття «медіація», правомірно стверджуючи, що успіх реалізації стратегічного курсу України на інтеграцію до європейської спільноти багато в чому залежить від запобігання міжнародних суперечок та досягнення перемоги цінностей взаєморозуміння, толерантності, перш за все, у галузях культурного діалогу.

Протистояння у відносинах з Росією, внутрішнє напруження між східною і західною частинами України, мовні проблеми, міграційні процеси — усе це та інше свідчать про складність і навіть неможливість розв'язання конфліктів за будь-яким усталеним сценарієм чи кліше. Однак сучасна ситуація в країні диктує необхідність налагодження діалогу у всіх сферах життя, передусім у галузі культури.

Слід відзначити, що саме в усіх тезах авторка робить вдалу спробу продемонструвати, що саме культурне посередництво і є тим парасольковим феноменом, який надає надію вирішити сучасні конфлікти як внутрішні, так і зовнішні шляхом діалогу. Адже медіація діалогу культур, культурне розмаїття та міжнародне спілкування завжди були і є важливими складовими сприятливого розвитку країни. До того ж, як відомо, культура будь-якого народу формується лише на стику з іншими культурами на тлі їх взаємодії та самотності.

«Трансформація концепції медіації з мультидисциплінарної в міждисциплінарну, — пише обґрунтовано Є. Ю. Трубаєва, — відкриває низку нових шляхів розвитку процесів медіації в українському суспільстві» (Trubaieva, 2021, с. 19–20). І слід погодитися з авторкою, що саме таке тлумачення і розуміння медіації надає нам можливість пізнання конфліктної природи життєвих парадигм, що виникають у суспільствах і між ними. До того ж, це розуміння медіації має посприяти вирішенню конфліктних ситуацій у суспільстві, де на перший план виходить, знову-таки, застосування медіації діалогу культур як для вирішення внутрішніх, так і зовнішніх конфліктів сучасності.

Слід зазначити, що історіографія розкриття теми цієї статті налічує незначну кількість наукових розвідок. Однією із них є наша стаття, написана у співавторстві з О. Гончар і Є. Трубаєвою — «Медіація як засіб існування особистості в крос-культурному середовищі в умовах глобалізації» (Шейко, Гончар, Трубаєва, 2021, с. 41–44). Автори звертають увагу на те, що сучасні процеси глобалізації загострюють питання важливості дослідження особливостей та ролі діалогу культур, які за природою своєю є медіаційними. І саме тому в сучасних умовах міжнародної цивілізаційної співпраці аналіз витоків і механізмів медіаційних процесів діалогу культур стає дедалі актуальнішим, адже подальший розвиток світової спільноти дійсно неможливий без взаємодії та співпраці людей, народів та їхніх культур. Саме діалог культур став невід'ємною умовою взаєморозуміння особистостей, медіаційним комунікатором міжнародних відносин. «Отже, — йдеться в праці, — виникає попит на вміння інтерпретувати міжкультурні відмінності, виявляти гармонію між формуванням навичок культурної адаптації людини та наявністю її індивідуальних і національних особливостей. Саме потреба в такому балансі, що передбачає внутрішній комфорт, зумовлює розв'язання питання про важливість опанування медіації» (Шейко та ін., 2021, с. 42).

У розвідці вказано на трактовку латинського слова «медіація» («посередництво») і підкреслено, що використання засобів медіації багатьма народами світу було започатковано задовго до сучасних подій. Водночас у статті надається короткий аналіз літератури, у якій вказані проблеми розглядаються не безпосередньо, а опосередковано. Тобто література, яка б присвячувалася безпосередньо означеній тематиці, фактично відсутня.

Проте у статті обґрунтовано стверджується, що «медіаційна роль діалогу культур передбачає активну взаємодію рівних у правах суб'єктів, що має сприяти збагаченню різних культур. До того ж, як свідчить історичний досвід, діалог культур дедалі частіше виконував роль медіатора примирення, що давало змогу запобігати війнам і конфліктам» (Шейко та ін., 2021, с. 42).

Загалом у статті обґрунтовано проаналізовано процес медіації як засіб існування особистості в крос-культурному середовищі в добу глобалізації, розкрито «питання адаптації особистості до умов іншої культури», доведено, що «ступінь медіаційної адаптації до умов крос-культурного середовища свідчить про міжкультурну компетентність людини», продемонстровано «роль стратегій медіації в розвитку діалогу культур» (Шейко та ін., 2021, с. 41).

Становить інтерес для нашого дослідження і стаття вже згаданої Є. Ю. Трубаєвої «Розуміння культури в медіаційному процесі» (Трубаєва, 2021b, с. 55–58). Авторка абрисно надала поняття культури в медіативному просторі, який розглядається як засіб успішної комунікації рівноправних партнерів в суспільному середовищі в умовах глобалізації. Водночас увага читача акцентується на проблемах культурологічних процесів взаємодії особистостей в умовах мультикультурної спільноти, що, як обґрунтовано стверджує авторка, «зумовлює ефективну безконфліктну діяльність людини без втрати своєї індивідуальності» (Трубаєва, 2021b, с. 55). Характерно, що науковиця переконливо доводить, що «розуміння культурологічних особливостей розкриває потенціал нових можливостей, які забезпечують узгодженість дії соціальних суб'єктів на основі відповідних культурних цінностей» (Трубаєва, 2021b, с. 55).

У статті наголошується, що нині медіація трактується як нова міждисциплінарна галузь, як самостійний професійний напрям. Водночас слід зауважити, що існують численні дослідження, присвячені правознавству, і ми їх у цього випадку свідомо не розглядаємо. Слід підкреслити, що міждисциплінарність охоплює

чимало аспектів: медіаційно-філософський, медіаційно-правовий, медіаційно-лінгвістичний, медіаційно-психологічний, медіаційно-педагогічний, медіаційно-соціальний тощо. Однак праць, присвячених медіаційно-культурологічному спрямуванню, надзвичайно мало, фактично вони поодинокі. Авторка ж зупиняє свою увагу на медіаційно-культурологічному аспекті, і саме тому в цій статті їм приділяється основна увага.

У згаданій статті Є. Трубаєвої порушується завдання «виконати дослідження ... поняття медіації в медіаційно-культурологічному контексті» (Трубаєва, 2021b, с. 55). З цією метою авторка надала обґрунтовану характеристику тематичного тезауруса з метою визначення «тематичного поля» медіації. Аналіз виконано на базі філософської, лінгвістичної, культурологічної та педагогічної літератури. Другим завданням статті стало розкриття культурологічної складової як провідної в процесі взаємодії особистостей в умовах мультикультурного суспільства. І, нарешті, третім завданням авторка означила виявлення суті поняття культури в медіативному процесі. Відразу слід підкреслити, що з поставленими завданнями авторка успішно впоралася і надала обґрунтовані відповіді на поставлені питання.

По-перше, науковиця спробувала визначити для себе розуміння таких дефініцій, як «культура» і «медіація». «З одного боку, — пише вона, — культура — невіддільна частина існування кожної людини, з іншого, це міра усвідомлення того, що криється в цьому надбанні, що привносить у життя та чи інша культура» (Трубаєва, 2021b, с. 56).

Щодо медіації, то авторка нагадує (і ми про це вже вище зазначали), що «поняття “медіації”, яке походить від латинського “mediatio” (“посередництво”), виникло в давні часи саме в процесі здійснення комерційних та правових операцій. Його використовували в суспільних відносинах, де медіатор діяв як посередник» (Трубаєва, 2021, с. 56). І авторка слушно висноує, що визначення питань щодо понять «культура» та «медіація» і нині все ще актуальне і дискусійне, а «медіація в культурологічному розумінні — це надійний шлях до успішної комунікації рівноправних партнерів у крос-культурному середовищі в добу глобалізації» (Трубаєва, 2021, с. 57).

З точки зору обраної тематики становить науковий інтерес і наша стаття «Медіація поліетносфери як феномену глобалізаційного культурного континууму» (Sheiko, 2021b, с. 7–16).

У розвідці надається тлумачення поняття медіації поліетносфери як феномену глобального крос-культурного середовища, проаналізовано роль медіації як посередника поліетносфери в системі та умовах інтересування архетипів континууму сучасних культур. Водночас ми намагались визначити змістовні, етнічні та інші спектри формування поліетносфери як посередника, медіатора континууму культур у глобалізаційному просторі. Ми довели, що механізм медіації еволюції глобального континууму культур водночас сприяє формуванню самої поліетносфери як особливої оболонки ноосфери земної поверхні, яка включає та об'єднує різноманітні органічні й неорганічні, рослинні та тваринні світи тощо (Sheiko, 2021, с. 7–16).

Не зайвим буде наголосити, що у цій статті надається й історіографія питання. Для нас цікаво надати характеристику літератури, у якій автори звертаються і до питання медіації як такої. Так, у підручниках Б. А. Леко, Г. Чуйко йдеться про сутність і особливості медіації (Леко & Чуйко, 2011; Леко & Чуйко, 2014). У статті та тезах О. Кідран, Т. О. Подковенко трактується дефініції «медіації» та історичні аспекти й становлення (Кідран, 2019, с. 12–20; Подковенко, 2016, с. 207–210). Цікава й фундаментальна монографія Н. А. Мазаракі, присвячена проблемам теорії та практики медіації в Україні (Мазаракі, 2018). Має інтерес і стаття Т. Кісельової про історію та розвиток медіації як такої у світі (Киселева, електронний ресурс).

Немало статей присвячено питанням ролі медіації у вирішенні різноманітних конфліктів (Гайдук, 2007; Антонюк, 2014; Горовіц, 2004; Данилова, 2017; Кисельова, 2019; Докаш, 2018; Лях, 2015; Рябінін, 2013; Юрків, 2018). Для нашого дослідження особливо цікавою є стаття Т. Подковенко про медіацію як про один з альтернативних засобів вирішення суперечок та їх вплив на правову культуру (Подковенко, 2019). Становить інтерес для цієї статті і монографія І. В. Данилюка, присвячена етнічній психології як галузі наукового знання (Данилюк, 2010).

Подібний обіговий аналіз ще раз доводить, що і нині обрана тематика є актуальною і малодослідженою та чекає на свого дослідника.

Отже, аналіз процесів медіаційного формування поліетносфери свідчить, що ці планетарні явища забезпечують існування самого життя як такого на Землі. Завдяки означеним процесам створюється середовище для співпраці, співіснування різних етносів, різних народів та їх культур.

Є цікавою для вивчення тематики дослідження ще одна наша стаття «Медіація діалогу культур у процесах міжнародної цивілізаційної співпраці в умовах глобалізації» (Sheiko, 2021a). У розвідці аналізуються проблеми медіації діалогу культур в процесі налагодження міжнародної співпраці в умовах глобалізації, обґрунтовуються питання генези та становлення діалогу як такого й формування його в мультикультурному середовищі в добу цивілізаційної глобалізації. Автор обґрунтовано доводить, що сталий розвиток сучасної цивілізації багато в чому залежить від діалогу культур як медіатора в процесах налагодження міжнародного співробітництва.

Ми, аналізуючи наявну літературу, торкаємось і праць, у яких йдеться про медіацію та її роль в еволюції діалогу культур. Це, наприклад, розвідки І. Г. Ясиновського (Ясиновський, 2014; Синицина, 2017; Рогочая, 2018). У статті А. Козак, наприклад, розглядається міжкультурна комунікація в контексті діалогу культур (Козак, 2013), а М. Герашченко зробив спробу висвітлити генезу й основні тенденції еволюції медіації в крос-культурному середовищі та визначив можливі шляхи її імплементації в Україні (Herashchenko, 2018).

Однак, незважаючи на певну кількість праць, присвячених темі статті, проблеми ролі медіації в налагодженні міжнародної цивілізаційної співпраці в умовах глобалізації усе ще малодосліджені.

На нашу думку, аналіз процесів виникнення та становлення медіаційних явищ діалогу культур як такого доводить безпосередню залежність ефективності сталого розвитку світової спільноти від рівня та масштабу його поширення в добу цивілізаційної глобалізації. Провідна медіаційна роль менеджера вказаних процесів еволюції діалогу культур у світовому масштабі має належати глобальним центрам і, перш за все, ЮНЕСКО та її інститутам.

Перейдемо до статей, у яких питання медіації певною мірою розглядається у зв'язку з культурою. Так, І. А. Куклінова в тезах на міжнародній науково-практичній конференції аналізує проблеми культурної медіації в працях сучасних дослідників. Підкреслюється, що термін медіація, який використовувався у сфері вирішення економічних сперечань, з 90-х рр. XX ст. набув поняття «культурна». Щоправда, авторка обмежує це поняття та його застосування переважно музейною діяльністю, водночас акцентуючи на стратегії взаємодії медіаторів з аудиторією (Куклінова, 2021).

Розглянемо наступну статтю цієї ж авторки, у якій зроблена обґрунтована спроба продемонструвати історію та сучасне розуміння терміну — «культурна медіація». І, знов-таки, авторка свідомо обмежує вживання вказаного терміну та технологій культурної медіації лише межами музейної діяльності (Куклінова, 2021).

У колективній і досить розлогій за обсягом статті, присвяченій антропологічним та аргументологічним основам міжкультурної взаємодії й діалогу культур, аналізуються питання дослідницьких підходів до аргументологічних параметрів міжкультурної комунікації. Водночас автори основну увагу приділяють культурно-історичній інституціональній і концептуальній природі культури, комунікації та діалогу міжкультурного конфлікту (Чуешов та ін., 2020).

У статті «Міжкультурна комунікація: ідентифікація сучасних викликів» (Мусина & Мустафина, 2020) аналізуються наукові підходи до проблем ідентифікації та міжкультурної комунікації в процесі вирішення конфліктів у міжкультурному діалозі. Щоправда, автори дещо недооцінюють роль медіації у вирішенні міжкультурних конфліктів у сучасному соціумі.

Розглянемо кілька публікацій, у яких автори торкаються переважно теоретичних аспектів медіаційних процесів. Так, М. Житарюк трактує питання особливостей застосування понять «медіація» й «медіатизація» в сучасному медіапросторі (Житарюк, 2020). У статті Т. О. Подковенко проаналізовано основні наукові підходи до класифікацій моделей медіації (Подковенко, 2020). О. С. Можайкіна досліджує сутність, принципи добровільності в медіації (Можайкіна, 2020). Ц. А. Шамлікашвілі аналізує еволюцію медіації в епоху цифровізації (Шамлікашвілі, 2020). У працях О. П. Шевчука, П. С. Пацурківського та Р. О. Гаврилюк йдеться про застосування методів медіації у різних сферах соціуму (Шевчук, 2020; Пацурківський & Гаврилюк, 2020). Про особливості застосування медіації у різних сферах людської життєдіяльності йдеться й у статтях Л. О. Золотухіної, Ю. Ю. Сойки, А. В. Баран та В. А. Грабовського. Водночас вони акцентують не лише на закордонному досвіді медіації, а звертають увагу і на український досвід застосування медіації в соціумі (Золотухіна & Сойка, 2020; Баран, 2021; Грабовський & Рак, 2020).

Слід зауважити, що в закордонній, особливо європейській історіографії, питанням культурологічної медіації вчені приділяють набагато більше уваги, ніж вчені з пострадянського простору. Більше того, зарубіжні науковці розпочали

дослідження вказаної тематики значно раніше, нині існують десятки статей і навіть окремі монографії, присвячені культурологічній медіації кінця ХХ — початку ХХІ століть. Особливо активно цими питаннями займається Домінік Буш, німецький професор, який має вчений ступінь у галузі культурології і докторську ступінь за темою «Міжкультурне посередництво». Більше того, він у 2004 р. здобув наукову премію з медіації. Нагадаємо окремі його праці (Busch, 2005; Busch, 2012; Busch, Mayer & Boness, 2010; Busch, 2019; Busch, 2016; Busch, 2017). У них йдеться про міжкультурне посередництво, теоретичні основи управління міжкультурними конфліктами, про міжнародні та регіональні перспективи міжкультурного посередництва тощо.

Зупинимо свій аналіз на одній з основних робіт науковця (Busch, 2019), яка присвячена ролі медіації у вирішенні міжкультурних конфліктів. У ній підкреслюється, що автори, які досліджують проблеми міжкультурної комунікації та міжкультурної компетентності, сприйняли медіацію як давно очікуваний практичний інструмент для остаточного вирішення питань, які виникають у результаті міжкультурності. Водночас цей інструмент медіації сприймався як альтернатива судовим засобам вирішення конфліктів. Автор наголошує, що у зв'язку з тим, що нині існує багато трактувань самого поняття культури, існує і чисельна кількість підходів до вирішення конфліктів. І в цій статті аналізуються зміст та діапазон подібних підходів, які Д. Буш розглядає і систематизує з початку 90-х років ХХ ст. Автор наголошує, що він дотримує твердження про те, що конфлікти в галузі культури можливо вирішити лише завдяки медіації, а світ, який існує сьогодні, є результатом контактів, діалогів культур, які відбувались протягом століть (Busch, 2019).

І, нарешті, слід зазначити, що в зарубіжній літературі, як уже підкреслювалось, проблемам культурологічного дослідження медіації присвячено чимало праць. У цьому контексті слід відзначити одну із монографій, у якій фактично не лише проаналізовано й узагальнено наявні нині праці за вказаною тематикою, але й зроблено наступний позитивний крок у дослідженні означеної тематики (Bettmann, 2017). Саме тому й зосередимо увагу на її аналізі.

У першому розділі колективної монографії звертає на себе увагу стаття К. Крігель-Шмідт та К. Шмідт, яку присвячено програмним основам культурологічного дослідження медіації. Автори піддають сумніву можливості викори-

стання на практиці наявних концепцій культурологічної медіації в міжетнічних і міжкультурних конфліктах. А якщо це й можливо, на їхню думку, то необхідне втручання культурологів, які спеціалізуються на вирішенні подібних конфліктів (Kriegel-Schmidt & Schmidt, 2017).

У другому розділі вказаної монографії звертає на себе увагу стаття Р. Беттманн, присвячена медіації як методу вирішення міжособистісних, між-або внутрішньоорганізаційних конфліктів, які дедалі більше характеризуються множиною міжкультурністю та різноманітністю (Bettmann, 2017).

І, нарешті, звернемо увагу на статтю Д. Буша і К. Майера, присвячену проблемам міжкультурного посередництва та аналізу стану досліджень питань науки про посередництво (Busch & Mayer, 2017). Автори підкреслюють високу гнучкість процесів культурологічної медіації, а також її пристосованість до особистісних інтересів і потреб суспільства. Водночас вони стверджують, що конфлікти цінностей та ідентичності не вирішуються за допомогою юридичних процедур, слід застосовувати культурологічну медіацію (Busch & Mayer, 2017).

Висновки. Таким чином, аналіз літератури, безпосередньо або опосередковано присвяченої проблемам культурологічної медіації в сучасних умовах глобалізаційного суспільства, свідчить, що ця тема не лише надзвичайно актуальна, але й досі малодосліджена. Водночас у літературі, опублікованій авторами з пострадянського простору, вказана тематика представлена поодинокими роботами, особливо це стосується України. Однак, зазначимо, не йдеться про літературу, яка стосується імплементації медіації в галузі правознавства і якій присвячено чимало праць.

Під час дослідження означеної в заголовку статті теми виявлено, що медіація — надзвичайно важливе явище. Воно становить базис для духовного діалогу і водночас основою для продуктивного діалогу культур. Медіація, згідно з однією з проаналізованих розвідок, має потенціал вирішити проблему українського суспільства, яке розмежоване на Схід і Захід. Загалом у світі медіація має допомогти уникнути міжнародних суперечок та зумовити перемогу взаєморозуміння.

Водночас слід відзначити, що означена тематика надзвичайно активно досліджується вченими європейських країн, США тощо. І як результат — нині існує численна кількість статей і навіть є монографії. Також необхідно наголосити, що подібні проблеми досліджуються з

другої половини ХХ століття, однак на пострадянському просторі подібні дослідження розпочалися переважно в останні роки.

Отже, проблемам культурологічної медіації сучасні вчені приділяють дедалі більше уваги, особливо в європейських країнах. Посередництво культури у вирішенні міжнародних, міжетнічних та загалом гуманітарних конфліктів стає не винятком, а правилом. Щоправда, усе ще недооцінюється необхідність розгляду вказаних проблем з характеристикою умов глобалізаційного розвитку людської спільноти.

Список посилань

- Антонюк, О. А. (2014). Медіація та добрі послуги у системі вирішення міжнародних конфліктів. *Нормативні, управлінські та міжнародні аспекти розвитку економіки та права: матеріали I науково-практичної конференції, 2 вересня 2014 р., м. Одеса*. Громадська організація «Всеукраїнський центр економічного права». (С. 44–50).
- Баран, А. В. (2021). Зарубіжний досвід запровадження медіації як альтернативного способу вирішення конфліктів (на прикладі Німеччини). *Актуальні проблеми правознавства: збірник наукових праць юридичного факультету Західноукраїнського національного університету*, 2, 5–11.
- Гайдук, Н., Сенюта, І., Бік, О., Терешко, Х. (Ред.) (2007). *Альтернативні підходи до розв'язання конфліктів: теорія і практика застосування: посібник*. ПАІС.
- Горовіц, Д. А. (2004). *Міжетнічні конфлікти*. Каравела.
- Грабовський, В. А., Рак, Ю. О. (2020). Особливості становлення та тенденції розвитку інституту медіації: українські та зарубіжні практики. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія: Державне управління*, 1, 5–12.
- Данилова, Т. В. (2017). Медіація міжкультурних конфліктів: декілька слів про притчу. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Гуманітарні студії*, 274, 15–20.
- Данилюк, І. В. (2010). *Етнічна психологія як галузь наукового пізнання: історико-теоретичний вимір: монографія*. Самміт-книга.
- Докаш, В. І. (ред.) (2018). *Конфліктологія та медіація: навчальний посібник*. Чернівецький національний університет.
- Житарюк, М. (2020). Особливості застосування понять «медіація» й «медіатизація» в сучасному медіа просторі. *Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика: збірник наукових праць*, 48, 56–66.
- Золотухіна, Л. О., Сойка, Ю. Ю. (2020). Інститут медіації: зарубіжний досвід та особливості впровадження в Україні. *Молодий вчений*, 11 (2), 294–297.
- Киселева, Т. История зарождения и развития медиации в мире. *Про медіацію, або Як швидко вирішити конфлікт, не звертаючись до суду: збірник статей*. Український Центр медіації при Києво-Могилянській бізнес-школі. (С. 5–11). https://www.academia.edu/3371628/History_of_Mediation_Movement_2010_Как_все_начиналось_история_зарождения_и_развития_медиации_.
- Кисельова, Т. С. (2019). Поняття та основні тренди діалогу як механізму вирішення конфліктів і прийняття рішень в Україні. *5 років діалогу і 25 років медіації в Україні: від протистояння до порозуміння: збірник статей*. (С. 236–243).
- Кірдан, О. (2019). Поняття «медіація» та підходи до його трактування у сучасному науковому дискурсі. *Педагогічний часопис Волині*, 2, 12–20.
- Козак, А. (2013). Міжкультурна комунікація в контексті діалогу культур. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету ім. Володимира Винниченка Серія: Філологічні науки: збірник наукових праць*, 118, 106–110.
- Куклинова, І. А. (2021). Культурная медиация в трудах современных исследователей. *Искусство и диалог культур: сборник научных трудов XIV Международной межвузовской научно-практической конференции*. Российский государственный педагогический университет имени А. И. Герцена. (С. 358–361).
- Леко, Б., Чуйко, Г. (2011). *Медіація: підручник*. Книги — ХХІ.
- Леко, Б., Чуйко, Г. (2014). *Медіація: підручник*. Книги — ХХІ.
- Лях, Т. Л., Спіріна, Т. П. (2015). Медіація як соціальна технологія посередництва у конфліктних ситуаціях. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки: збірник наукових праць*, 2, ч. 1, 52–60.
- Мазаракі, Н. А. (2018). *Медіація в Україні: теорія та практика: монографія*. Київський національний торговельно-економічний університет.
- Можайкіна, О. С. (2020). Сутність принципу добровільності в медіації. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*, 61, т. 1, 77–79.
- Мусина, Л. М., Мустафіна, Д. С. (2020). Межкультурная коммуникация: идентификация современных вызовов. *Мир науки. Социология, филология, культурология*. (Т. 11, №4, С. 16). <https://sflk-mn.ru/PDF/18FLSK420.pdf>
- Пацурківський, П. С., Гаврилюк, Р. О. (2020). Людське право на медіацію. *Право України*, 7, 212–229.
- Подковенко, Т. (2020). Моделі медіації та механізм її здійснення. *Актуальні проблеми правознавства: збірник наукових праць*, 3, 12–20.
- Подковенко, Т. О. (2016). Медіація: історичні аспекти становлення. *Україна в умовах реформування правової системи: сучасні реалії та*

- міжнародний досвід: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, Тернопіль, 8–9 квітня 2016 р. (С. 207–210).
- Подковенко, Т. О. (2019). Медіація як один з альтернативних способів вирішення спорів та її вплив на правову культуру суспільства. *Актуальні проблеми правознавства: збірник наукових праць*, 1, 11–16.
- Верховна Рада України (18 листопада 2021 р.). *Про медіацію: Закон України (№ 1875). Урядовий кур'єр* (2021, 21 грудня, с. 6).
- Рогочая, Г. П. (2018). Кросс-культурний діалог і медіація кросс-культурних конфліктів. *Контури майбутнього в контексті мирового культурного розвитку: XVIII Международные Лихачевские научные чтения, 17–19 мая 2018 г.* (С. 443–454).
- Рябінін, Є. В. (2013). Причини та методи врегулювання міжетнічних конфліктів: теоретичний аспект. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Питання політології: збірник наукових праць*, 24, 1073, 173–178.
- Синицына, А. О. (2017). Культурная медиация и ее формы в педагогической науке и практике во Франции. *Вестник Ассоциации вузов туризма и сервиса*. (Т. 11, № 1, с. 67–76).
- Трубаєва, Є. (2021a). Медіаційна логіка культури. *Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку: матеріали міжнародної наук. конф. (18–19 листопада 2021 р.)*. (С. 21). Харківська державна академія культури.
- Трубаєва, Є. Ю. (2021b). Розуміння культури в медіативному процесі. *Культура України: збірник наукових праць*, 73, 55–64. Харківська державна академія культури.
- Трубаєва, Є. Ю. (2020). Методологія дослідження медіації в культурологічному аспекті. *Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку: матеріали міжнародної наукової конференції. (26–27 листопада 2020 р.)*. (С. 22–23). Харківська державна академія культури.
- Чуешов, В. И., Белокрылова, В. А., Мякчило, С. А., Семенова, В. Н., Чуешов, К. В. (2020). Антропологические и аргументологические основания межкультурного взаимодействия и диалога культур. *Антропологические и аргументологические основания межкультурной коммуникации: сб. ст. грантовых исследований и материалы круглого стола с международным участием, проводимого в рамках «Дней философии в Петербурге — 2019»*. (С. 28–63). Российский государственный педагогический университет имени А. И. Герцена.
- Шамликашвили, Ц. А. (2020). Медиация в эпоху бесконтактного рукопожатия. *Перспективы науки*, 9, 100–106.
- Шевчук, О. П. (2020). Медіація як позасудовий метод врегулювання конфліктів. *Актуальні проблеми правознавства: збірник наукових праць*, 3, 121–124. Західноукраїнський національний університет.
- Шейко В., Гончар О., Трубаєва Є. (2021). Медіація як засіб існування особистості в кросс-культурному середовищі в умовах глобалізації. *Вісник Книжкової палати*, 6, 41–44.
- Шейко, В. М. (2011). *Культура України в глобалізаційно-цивілізаційному вимірі (історико-методологічні аспекти): монографія*. Інститут культурології НАМ України.
- Шейко, В. М., Богуцький, Ю. П. (2005). *Формування основ культурології в добу цивілізаційної глобалізації (друга половина XIX — початок XXI ст.): монографія*. Генеза.
- Юрків Я. І. (2018). Медіація як спосіб вирішення конфліктів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки: збірник наукових праць*, 8, ч. 2, 264–271.
- Ясиновський, І. Г. (2014). Історичний аспект розвитку інституту медіації та сучасні тенденції його розвитку. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Юриспруденція: збірник наукових праць*, 10-2, ч. 1, 31–33.
- Bettmann, R. (2017). Kommunikationsmacht in der Mediation. *Mediation als Wissenschaftszweig: Im Spannungsfeld von Fachexpertise und Interdisziplinarität*. (P. 99–108). eds Kriegel-Schmidt K. Springer VS, Wiesbaden.
- Busch, D. (2005). *Interkulturelle Mediation. Eine theoretische Grundlegung triadischer Konfliktbearbeitung in interkulturell bedingten Kontexten*. Frankfurt a. M.: Peter Lang.
- Busch, D. (2012). Cultural theory and conflict management in organizations: How does theory shape our notion of the problem and its solutions? *International Journal of Cross-Cultural Management*, 12 (1), 9–24. doi: 10.1177/1470595811413106
- Busch, D. (2016). Does Conflict Mediation Research Keep Track with Cultural Theory? A Theory-Based Qualitative Content Analysis on Concepts of Culture in Conflict Management Research. *European Journal of Applied Linguistics*, 4 (2), 181–207.
- Busch, D. (2017). Vorwort. In C.-H. Mayer & E. Vanderheiden (Hrsg.), *Mediation in Wandelzeiten. Kreative Zugänge zur interkulturellen Konfliktbearbeitung* (S.11–15). Reihe: Studien zur interkulturellen Mediation. Frankfurt a. M.: Peter Lang.
- Busch, D. (2019). Intercultural Conflict Mediation. *Oxfordbibliographies*. <https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199756841/obo-9780199756841-0229.xml>
- Busch, D., Mayer, C.-H. & Boness, C.M. (2010) (Eds.). *International and Regional Perspectives on Cross-cultural Mediation. Vol. 5. Studien zur Interkulturellen Mediation*. Peter Lang.
- Busch, D., Mayer, C.-H. (2017). Interkulturelle Mediation: Forschungsstand und offene Fragestellungen innerhalb einer Mediationswissenschaft. *Mediation*

- als Wissenschaftszweig: Im Spannungsfeld von Fachexpertise und Interdisziplinarität / eds Kriegel-Schmidt K. (P. 177–188). Springer VS, Wiesbaden.
- Herashchenko, M. (2018). Genesis and the development of mediation in a cross-cultural environment. *Kultura i suchasnist, 1*, 239–243.
- Kriegel-Schmidt, K. (Eds). (2017). *Mediation als Wissenschaftszweig: Im Spannungsfeld von Fachexpertise und Interdisziplinarität*. Wiesbaden: Springer VS.
- Kriegel-Schmidt, K., Schmidt, K. (2017). Programatische Achsen einer kulturwissenschaftlichen Erforschung von Mediation. *Mediation als Wissenschaftszweig : Im Spannungsfeld von Fachexpertise und Interdisziplinarität*. (P. 57–70). eds Kriegel-Schmidt K. Wiesbaden: Springer VS. https://doi.org/10.1007/978-3-658-18257-1_5
- Sheiko, V. (2021a). Mediation of culture dialogue in international civilizational cooperation processes in the context of globalization. *Kultura Ukrainy: collection of scientific works, 73*, 7–16. Kharkiv State Academy of Culture.
- Sheiko, V. M. (2021b). Mediation of the polyethnosphere as a globalization phenomenon of cultural continuumko. *Kultura Ukrainy: collection of scientific works, 71*, 7–16. Kharkiv State Academy of Culture. Kharkiv.
- Trubaieva, Y. Y. (2021). Mediaton as an umbrella term. *Kultura ta informatsiine suspilstvo KhKhI stolittia: materialy vseukrainskoi naukovo-teoretychnoi konferentsii molodykh uchenykh, 22–23 kvitnia 2021. (P. 19–20)*. Kharkiv State Academy of Culture.
- ### References
- Antoniuk, O. A. (2014). Mediation and good services in the system of international conflict resolution. *Normative, managerial and international aspects of economic and legal development: materials of the I scientific-practical conference, September 2, 2014, Odesa*. “All-Ukrainian Center for Economic Law” public organization. (pp. 44–50). [In Ukrainian].
- Baran, A. V. (2021). Foreign experience in introducing mediation as an alternative way of resolving conflicts (on the example of Germany). *Aktualni problemy pravoznavstva: collection of scientific works of the law faculty of the Western Ukrainian National University, 2*, 5–11. [In Ukrainian].
- Bettmann, R. (2017). Kommunikationsmacht in der Mediation. *Mediation als Wissenschaftszweig: Im Spannungsfeld von Fachexpertise und Interdisziplinarität*. (P. 99–108). eds Kriegel-Schmidt K. Springer VS, Wiesbaden. [In German].
- Busch, D. (2005). *Interkulturelle Mediation. Eine theoretische Grundlegung triadischer Konfliktbearbeitung in interkulturell bedingten Kontexten*. Frankfurt a. M.: Peter Lang. [In German].
- Busch, D. (2012). Cultural theory and conflict management in organizations: How does theory shape our notion of the problem and its solutions? *International Journal of Cross-Cultural Management, 12 (1)*, 9–24. doi: 10.1177/1470595811413106 [In English].
- Busch, D. (2016). Does Conflict Mediation Research Keep Track with Cultural Theory? A Theory-Based Qualitative Content Analysis on Concepts of Culture in Conflict Management Research. *European Journal of Applied Linguistics, 4 (2)*, 181–207. [In English].
- Busch, D. (2017). Vorwort. In C.-H. Mayer & E. Vanderheiden (Hrsg.), *Mediation in Wandelzeiten. Kreative Zugänge zur interkulturellen Konfliktbearbeitung* (S. 11–15). Reihe: Studien zur interkulturellen Mediation. Frankfurt a. M.: Peter Lang. [In German].
- Busch, D. (2019). *Intercultural Conflict Mediation. Oxford bibliographies*. <https://www.oxfordbibliographies.com/view/document/obo-9780199756841/obo-9780199756841-0229.xml> [In English].
- Busch, D., Mayer, C.-H. & Boness, C. M. (2010) (Eds.). *International and Regional Perspectives on Cross-cultural Mediation. Vol. 5. Studien zur Interkulturellen Mediation*. Peter Lang. [In English].
- Busch, D., Mayer, C.-H. (2017). Interkulturelle Mediation: Forschungsstand und ofene Fragestellungen innerhalb einer Mediationswissenschaft. *Mediation als Wissenschaftszweig: Im Spannungsfeld von Fachexpertise und Interdisziplinarität / eds Kriegel-Schmidt K. (P. 177–188)*. Springer VS, Wiesbaden. [In German].
- Chueshov, V. I., Belokrylova, V. A., Miakchilo, S. A., Semenova, V. N., Chueshov, K. V. (2020). Anthropological and argumentological basis of intercultural interaction and dialogue of cultures. *Antropologicheskie i argumentologicheskie osnovaniia mezhkulturnoi kommunikacii: collection of articles of grant researches and materials of a round table with international participation, held within the framework of the Days of Philosophy in St. Petersburg — 2019*. (P. 28–63). A. I. Herzen Russian State Pedagogical University. [In Russian].
- Danylova, T. V. (2017). Mediation of intercultural conflicts: a few words about the parable. *Scientific bulletin of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine. Series: Humanitarni studii, 274*, 15–20. [In Ukrainian].
- Danyliuk, I. V. (2010). *Ethnic psychology as a branch of scientific knowledge: historical and theoretical dimension: monograph*. Summit book. [In Ukrainian].
- Dokash, V. I. (Ed.) (2018). *Conflictology and mediation: manual*. Chernivtsi National University. [In Ukrainian].
- Haiduk, N., Seniuta, I., Bik, O., Tereshko, H. (Ed.) (2007). *Alternative Approaches to Conflict Resolution: Theory and Practice: manual*. PAIS. [In Ukrainian].
- Hrabovskyi, V. A., Rak, Yu. O. (2020). Peculiarities of formation and tendencies of development of the institute of mediation: Ukrainian and foreign practices. *Bulletin of National Academy for Public*

- Administration. Series: Derzhavne upravlinnia, 1, 5–12. [In Ukrainian].*
- Herashchenko, M. (2018). Genesis and the development of mediation in a cross-cultural environment. *Kultura i suchasnist, 1, 239–243. [In English].*
- Horowitz, D. A. (2004). *Interethnic conflicts*. Caravel. [In Ukrainian].
- Kirdan, O. (2019). The concept of “mediation” that goes up to its interpretation in modern scientific discourse. *Pedahohichni chasopys Volyni, 2, 12–20. [In Ukrainian].*
- Kiseleva, T. History of origin and development of mediation in the world. *Pro mediatsiu, abo Yak shvydko vyrishyty konflikt, ne zvertaiuchys do sudu: collection of articles*. Ukrainian Mediation Center at Kyiv-Mohyla Business School. (pp. 5–11). https://www.academia.edu/3371628/History_of_Mediation_Movement_2010_Kak_vse_nachinalos_istoriya_zarozhdeniya_i_razvitiya_mediacii_. [In Russian].
- Kyseliova, T. S. (2019). Understanding that main trend and dialogue as a mechanism for resolving conflicts and making decisions in Ukraine. *5 rokiv dialohu i 25 rokiv mediatsii v Ukraini: vid protystoiannia do porozuminnia: Collection of Articles*. (S. 236–243). [In Ukrainian].
- Kozak, A. (2013). Intercultural communication in the context of the dialogue of cultures. *Scientific notes of V. Vynnychenko Kirovohrad State Pedagogical University Series: Filolohichni nauky: collection of scientific works, 118, 106–110. [In Ukrainian].*
- Kriegel-Schmidt, K. (Eds). (2017). *Mediation als Wissenschaftszweig: Im Spannungsfeld von Fachexpertise und Interdisziplinarität*. Wiesbaden: Springer VS. [In German].
- Kriegel-Schmidt, K., Schmidt, K. (2017). Programmatische Achsen einer kulturwissenschaftlichen Erforschung von Mediation. *Mediation als Wissenschaftszweig: Im Spannungsfeld von Fachexpertise und Interdisziplinarität*. (P. 57–70). eds Kriegel-Schmidt K. Wiesbaden: Springer VS. https://doi.org/10.1007/978-3-658-18257-1_5 [In German].
- Kuklinova, I. A. (2021). Cultural mediation in the works of modern researchers. *Iskusstvo i dialog kultur: a collection of scientific papers of the XIV International Interuniversity Scientific and Practical Conference*. A. I. Herzen Russian State Pedagogical University. (P. 358–361). [In Russian].
- Leko, B., Chuiko, G. (2011). *Mediation: manual*. Books — XXI. [In Ukrainian].
- Leko, B., Chuiko, G. (2014). *Mediation: manual*. Books — XXI. [In Ukrainian].
- Liakh, T. L., Spirina, T. P. (2015). Mediation as a social technology of mediation in conflict situations. *Bulletin of T. Shevchenko Luhansk National University Series: Pedahohichni nauky: collection of scientific works, 2, part 1, 52–60. [In Ukrainian].*
- Mazaraki, N. A. (2018). *Mediation in Ukraine: theory and practice: monograph*. Kyiv National University of Trade and Economics. [In Ukrainian].
- Mozhaikina, O. S. (2020). The essence of the principle of voluntariness in mediation. *Scientific bulletin of Uzhhorod National University. Series: Pravo, 61, vol. 1, 77–79. [In Ukrainian].*
- Musina, L. M., Mustafina, D. S. (2020). Intercultural Communication: Identification of Contemporary Challenges. *Mir nauki. Sociologija, filologija, kulturologija*. (Vol. 11, No. 4, P. 16). <https://sfk-mn.ru/PDF/18FLSK420.pdf> [In Russian].
- Patsurkivskiy, P. S., Havryliuk, R. O. (2020). The human right to mediation. *Pravo Ukrainy, 7, 212–229. [In Ukrainian].*
- Podkovenko, T. (2020). Models of mediation and the mechanism of its implementation. *Aktualni problemy pravoznavstva: collection of scientific works, 3, 12–20. [In Ukrainian].*
- Podkovenko, T. O. (2016). Mediation: historical aspects of formation. *Ukraina v umovakh reformuvannia pravovoi systemy: suchasni realii ta mizhnarodnyi dosvid: Proceedings of the International Scientific and Practical Conference, Ternopil, April 8–9, 2016* (pp. 207–210). [In Ukrainian].
- Podkovenko, T. O. (2019). Mediation as one of the alternative ways of resolving disputes and its impact on the legal culture of society. *Aktualni problemy pravoznavstva: collection of scientific works, 1, 11–16. [In Ukrainian].*
- Rohochaia, H. P. (2018). Cross-cultural dialogue and mediation of cross-cultural conflicts. *Kontury budushhego v kontekste mirovogo kulturnogo razvitija: XVIII International Likhachev Scientific Readings, May 17–19, 2018* (pp. 443–454). [In Russian].
- Riabinin, E. V. (2013). Causes and methods of resolving interethnic conflicts: theoretical aspect. *Bulletin of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series: Pytannia politolohii: collection of scientific papers, 24, 1073, 173–178. [In Ukrainian].*
- Shamlikashvili, Ts. A. (2020). Mediation in the era of contactless handshake. *Perspektivy nauki, 9, 100–106. [In Russian].*
- Sheiko, V. (2021a). Mediation of culture dialogue in international civilizational cooperation processes in the context of globalization. *Kultura Ukrainy: collection of scientific works, 73, 7–16*. Kharkiv State Academy of Culture. [In English].
- Sheiko, V. M. (2011). *Culture of Ukraine in the globalization and civilization dimension (historical and methodological aspects): monograph*. Institute of Cultural Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine. [In Ukrainian].
- Sheiko, V. M. (2021b). Mediation of the polyethnosphere as a globalization phenomenon of cultural continuum. *Kultura Ukrainy: collection of scientific works, 71, 7–16*. Kharkiv State Academy of Culture. [In English].

- Sheiko, V. M., Bogutsky, Yu. P. (2005). *Formation of the foundations of culturology in the era of civilizational globalization (second half of XIX — early XXI century.): Monograph. Genesis*. [In Ukrainian].
- Sheiko, V., Honchar, O., Trubaieva, E. (2021). Mediation as a means of personal existence in a cross-cultural environment in the context of globalization. *Bulletin of Book Chamber*, 6, 41–44. [In Ukrainian].
- Shevchuk, O. P. (2020). Mediation as an extrajudicial method of conflict resolution. *Aktualni problemy pravoznavstva: collection of scientific works*, 3, 121–124. Western Ukrainian National University. [In Ukrainian].
- Sinitsyna, A. O. (2017). Cultural mediation and its forms in pedagogical science and practice in France. *Bulletin of HEIs for tourism and services association*. (V. 11, No. 1, pp. 67–76). [In Russian].
- The Verkhovna Rada of Ukraine (November 18, 2021). *On mediation: Law of Ukraine (№ 1875). Uriadovyi kurier* (2021, December 21, p. 6). [In Ukrainian].
- Trubaieva, Y. Y. (2021). Mediation as an umbrella term. Culture and informational society of XXI century: materials of all-Ukrainian scientific and theoretical conference of young scientists, April 22–23, 2021. (pp. 19–20). Kharkiv State Academy of Culture. [In English].
- Trubaiev, E. Yu. (2020). Methodology of mediation research in the cultural aspect. *Kulturolohiia ta sotsialni komunikatsii: innovatsiini stratehii rozvytku: materials of the international scientific conference*. (November 26–27, 2020). (pp. 22–23). Kharkiv State Academy of Culture. [In Ukrainian].
- Trubaieva, E. (2021a). Mediation logic of culture. *Kulturolohiia ta sotsialni komunikatsii: innovatsiini stratehii rozvytku: materials of international science. conf.* (November 18–19, 2021). (P. 21). Kharkiv State Academy of Culture. [In Ukrainian].
- Trubaieva, E. Yu. (2021b). Understanding culture in the mediation process. *Kultura Ukrainy: collection of scientific works*, 73, 55–64. Kharkiv State Academy of Culture. [In Ukrainian].
- Yasinovskiy, I. G. (2014). Historical aspect of the development of the institute of mediation and current trends in its development. Scientific bulletin of International Humanitarian University. *Series: Yurysprudentsiia: Collection of Scientific Papers*, 10-2, Part 1, 31-33. [In Ukrainian].
- Yurkiv, Y. I. (2018). Mediation as a way to resolve conflicts. *Bulletin of T. Shevchenko Luhansk National University. Series: Pedagogichni nauky: collection of scientific works*, 8, part 2, 264–271. [In Ukrainian].
- Zhytariuk, M. (2020). Features of the application of the concepts of “mediation” and “mediatization” in the modern media space. *Bulletin of Lviv National University. Series: Zhurnalistyka: Collection of Scientific Papers*, 48, 56–66. [In Ukrainian].
- Zolotukhina, L. O., Soika, Yu. Yu. (2020). Institute of Mediation: Foreign Experience and Features of Implementation in Ukraine. *Molodyi vchenyi*, 11 (2), 294–297. [In Ukrainian].

Надійшла до редколегії 14.11.2021